

ERHVERVSJURA

ANMELDER MAN EN KRIMINEL ANSAT?

DILEMMA: Undlader ledelsen at anmelde en medarbejder, der har begået en kriminel handling mod virksomheden, skal man gøre sig klart, at man øger risikoen for, at vedkommende genoptager sin kriminelle aktivitet i en ny virksomhed.

LARS BO LANGSTED
professor
Juridisk Institut
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Man skulle jo umiddelbart tro, at det var simpelt. Man bliver udsat for en forbrydelse. Man anmelder sagen til politiet. Politiet efterforsker, finder gerningsmændene og rejser tiltale. Herefter idømmer domstolen dem deres velfortjente straf, og de bliver sat til afsoning. Det kan naturligvis ske, at det er den forkerte gerningsmand, man får sig på, det kan være, det er den rigtige gerningsmand, men man kan ikke bevise det, og det kan selvfølgelig også ske, at der er et eller andet, der går skævt.

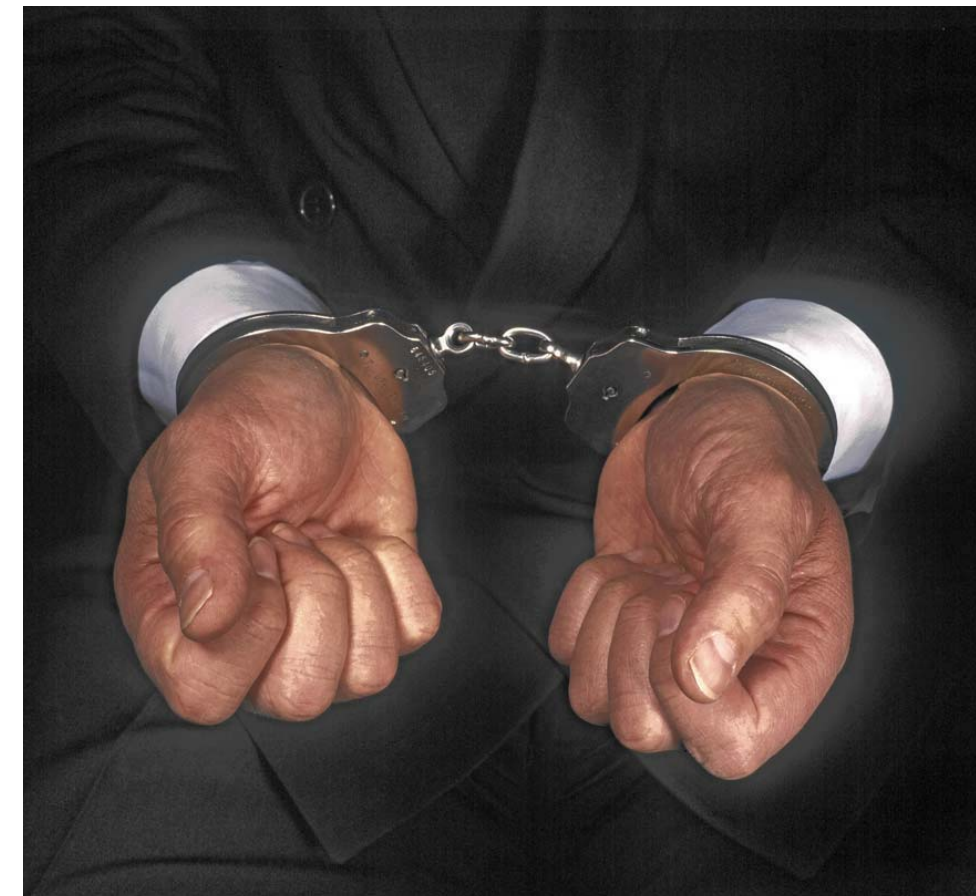
Forudsætningen for, at hele denne proces kan gå i gang, er imidlertid, at politiet bliver opmærksom på, at der muligvis er begået noget strafbart, og forudsætningen for det er meget ofte en anmeldelse fra offeret for forbrydelsen.

Det er normalt ikke noget krav, at offeret (eller andre) indgiver en anmeldelse, for at politiet og anklagemyndigheden kan igangsætte en efterforskning. Det står således politiet frit for at igangsætte efterforskning f.eks. på grund af omtale i dagspressen eller på grund af henvendelser fra tredjemand.

Noget sådant sker da også ind imellem, men hører af ressourcemæssige grunde til sjældenhederne. Er der således ikke noget offer, der føler sig tilstrækkeligt ramt, eller som af en eller anden grund ikke ønsker politiet involveret, kan man sige, at strafbehovet i den konkrete sag alt andet lige er mindre end i en, hvor offeret faktisk ønsker, at politiet bliver involveret. Og der findes ingen generelle regler, der pålægger at indgive anmeldelse.

Af disse grunde er det naturligvis uhyre vigtigt, om offeret rent faktisk skrider til en anmeldelse eller ej. Vi ved fra almindelige offerundersøgelser, at anmeldelse af f.eks. hærværk og vold sker i et sted mellem 35 og 50 pct. af samtlige tilfælde, hvor et offer har følt sig udsat for en sådan type kriminalitet. Der er en naturlig sammenhæng med grovheden af det, man har været udsat for, således at jo grovere kriminalitet, des hyppigere sker der anmeldelse.

Inden for hærværks- og tyveriområdet sker der også en del anmeldelser, fordi dette er en forudsætning for, at der er forsikringsdækning for skaden.

I omkring hvert andet tilfælde undlader virksomheder at anmelde en kriminel ansat.

Modelfoto: Frank Chmura

Derudover er der naturligvis også forskel på, om offeret i forvejen kender gerningsmanden (og føler generel sympati for den pågældende eller det modsatte), eller det er en fremmed.

Der var i sidste uge en del opmærksomhed på en sag, hvor en bank ikke havde anmeldt en medarbejder for et kriminel forhold på omkring 1 mio. kr., og det er heller ikke så sjældent forekommende. En del undersøgelser tyder således på, at anmeldelseshyppigheden, også når vi taler om ansattes kriminalitet rettet mod virksomheder, kun anmeldes i omkring halvdelen af alle tilfælde. Og forklaringerne herpå er i et vist omfang sammenfaldende med "privates" manglende anmeldelser:

Den virksomhedskriminelle, der er i stand til at begå underløb eller mandatsvig for store beløb, vil således ofte være en betroet medarbejder, der har været ansat i flere år i virksomheden, og som typisk er et kendt og vellidt ansigt i virksomheden.

Først vægrer de øvrige i virksomheden sig ofte ved at tro, at dette "mønster-eksemplar" af en medarbejder overhovedet kan have begået noget kriminelt, og dernæst har de jo pludselig at gøre med en kriminel, der slet ikke er noget uskud, men et helt normalt menneske, hvis familie man måske ligefrem kender. Hvis man fra ledelsens side kan indgå en aftale med den pågældende om at stoppe sit arbejde for virksomheden og betale erstatning, vil man ofte have betænkeligheder ved derudover at "føje spot til skade" i form af en politianmeldelse og dermed med stor sikkerhed ødelægge ikke blot den pågældendes liv, men også familiens. Mere eller mindre fornuftigt, men drevet af almindelige sociale overvejelser og hensyn.

Hertil kommer for virksomheders vedkommende et yderligere politianmeldelses-hæmmende element. Hvis det således kommer ud i offentligheden, at virksomheden har haft en kriminel ansat – måske ligefrem i en betroet stilling – kan man

godt blive bekymret for kunders og samarbejdspartners reaktion.

»Har de ikke engang styr på deres egen interne sikkerhed, hvordan kan vi så stole på, at de kan passe på vores oplysninger eller penge?« kan den bekymrede direktør høre omverdenen sige. Han vil antageligt høre dette særligt tydeligt, hvis der ligefrem er tale om et sikkerhedsfirma eller en bank.

Man skal selvfølgelig heller ikke være blind for, at politiets reaktion på en tidligere anmeldelse – eller den måde, man tror, at politiet vil håndtere ens anmeldelse på – har betydning. Har virksomheden f.eks. tidligere oplevet, at anmeldelser er blevet afvist, eller at der aldrig er sket noget videre med dem, end at politiet har optaget en anmeldelsesrapport, mindskes lysten til at anmelde igen.

Omvendt kan politiet også komme til at reagere "for meget". I en ældre svensk undersøgelse var der således nogle virksomheder, der pegede på, at de havde oplevet, at politiet mødte tal-

stærkt op på virksomheden og brugte adskillige dage på at efterforske og beslaglægge papirer i en sådan grad, at man ikke kunne passe arbejdet i virksomheden. Disse havde naturligvis nok heller ikke den store lyst til igen at indgive anmeldelse.

Der er med andre ord en lang række gode og fornuftige – ja ligefrem sympatiske – grunde til ikke at foretage anmeldelse af en ansats kriminalitet mod virksomheden. Og hvis kriminaliteten ikke er gået ud over kunder eller samarbejdspartnere, er det jo op til virksomheden selv at håndtere spørgsmålet.

Hvis man hælder til at undlade anmeldelse og nøjes med fyring og krav om erstatning, skal man dog naturligvis gøre sig klart, at man så samtidig øger risikoen for, at den pågældende ansættes i en ny virksomhed og der kan "genoptage" sin kriminelle aktivitet.

Man skal også være opmærksom på den effekt, en manglende anmeldelse kan have på den kriminelles kolleger. Her kan man næppe

opstille nogen sandhed, men kan i hvert fald forestille sig to – modsatrettede – effekter: Der kan være nogle, der finder det stødnede, at man kan begå noget kriminelt over for "deres" virksomhed; som måske endda kan føle, at virksomheden holder hånden over kriminelle. Omvendt vil der antageligt være nogle, der finder det særdeles sympatisk, at virksomheden ikke støder medarbejdere ud i kulden, men viser forståelse og overbærenhed i en vanskelig situation.

Medierne var i samme periode fulde af historier om, at vi er blevet meget "flinker" til at anmelde andre for socialt bedrageri og sort arbejde. Men lur mig, om ikke tendensen også der er, at vi primært anmelder folk, vi ikke kender særligt godt – eller som vi måske netop kender særligt godt og ligefrem har et horn i siden på. Det vil alt andet lige høre til sjældenhederne at anmelde familie eller gode bekendte. Dem vil man i stedet "rette op på" ved at forsøge at overtale dem til at holde op. Godt nytår.